

Cateheza Sfântului Teodor Studitul înainte de Sfânta Cincizecime

Despre Pogorârea Duhului Sfânt și despre moartea lui Evprepian

Frați și părinți, am ajuns la Cincizecime și la Pogorârea Duhului Sfânt, căci zice Domnul: *Vă este de folos ca să Mă duc Eu. Căci dacă Eu nu Mă duc, Mângâietorul nu va veni la voi, dar dacă Mă duc, Îl voi trimite la voi. Și venind Acela, vă va călăuzi pe voi tot adevărul* (In. 16,7-8,13). O, ce făgăduință și ce învrednicire! Nu înger, nu om a făgăduit să trimită, ci pe Însuși Duhul Cel deoființă. Se înalță la ceruri Fiul Unul-Născut, împlinind lucrul Tatălui. Se pogoară Duhul Sfânt, nu alt Dumnezeu, *să nu fie!*, ci alt Mângâietor, precum este scris, și, o, negrăită iubire de oameni!, Dumnezeu Se face nouă mângâiere. Mângâie, așadar, sufletul zdrobit și istovit, ca să nu deznădăjduiască în necazuri. Mărturisește Sfântul Apostol, zicând: *Din afară lupte, dinăuntru temeri. Dar Dumnezeu, Cel ce mângâie pe cei smeriți, ne-a mângâiat pe noi cu venirea lui Tit* (II Cor. 7,-5-6). Mângâie inima spăimântată de înfricoșările demonice, readucând-o prin îndrăznire la curaj nestăpânit. Și mărturisește sfântul David, zicând: *Tu, Doamne, m-ai ajutat și m-ai mângâiat* (Ps. 85,17). Mângâie mintea care vrăjmește, ca să o aducă a pace și la liniște. Și mărturisește Apostolul, zicând: *În numele lui Hristos, așadar, ne înfățișăm ca mijlocitori, ca și cum Dumnezeu v-ar îndemna prin noi. Vă rugăm, în numele lui Hristos, împăcați-vă cu Dumnezeu!* (II Cor. 5,20). Ai văzut pogorâre neînțeleasă? Ai văzut dar necovârșit! Sus, Fiul Unul-Născut mijlocește la Tatăl pentru noi. *Care și este de-a dreapta lui Dumnezeu, Care și mijlocește pentru noi* (Rom. 8,34). Jos, Duhul Sfânt mângâie în multe chipuri. Ce vom răsplăti, oare, Domnului pentru atâtea daruri (Ps. 115,3)? Poate ar trebui să repetăm și noi versetul acela din Psalmi și să zicem: *Toate oasele mele vor zice: Doamne, Doamne, cine este asemenea Ție? Cel ce izbăvește pe sărac din mâna celor mai tari decât el și pe sărman de cei ce-l răpesc pe el* (Ps. 34,9). Și iarăși: *Ajutorul meu de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pământul* (Ps. 123,8). Și: *De nu mi-ar fi ajutat mie Domnul, puțin de nu s-ar fi sălășluit în iad sufletul meu* (Ps. 93,17). Și iarăși: *Domnul este ajutorul meu, nu mă voi teme de ce-mi va face mie omul* (Ps. 117,6).

De vreme ce avem asemenea Mângâietor, Puterea nebiruită, marele Apărător și Dumnezeu și împreună-luptător cu noi, să nu ne temem, frați și părinți, de frica vrăjmașului, nici să ne îngrozim de puterile potrivnice. Ci, ca unii care Îl avem pe El împreună cu noi Biruitor și purtător împreună cu noi al luptelor ascetice și mărturisitoare, să ne sârguim încă și mai mult cu vitejie și cu stăruință, trecând zi după zi, fără să fim amăgiți de înșelările balaurului și fără să fim moleșiți din pricina neîncetatelor lui atacuri. Să stingem iubirea față de trup, ca pe una care ne aprinde casa sufletului. Căci nu este plăcere, ci durere cumplită. Nu este veselie, ci ieșire din minți și înstrăinare rea. Și aceasta o știu cei ce și-au spălat nebunia trupului, având dorire numai către Dumnezeu. Ce ar putea fi mai dulce și mai plăcut decât aceasta? Poate că unul ca acesta este în trup și mai presus de trup, în lume și mai presus de lume, în viața prezintă, și în același timp, trăind mai presus de cele văzute, întru care valurile harului, mișcate de adierile blânde ale Duhului, liniștesc deplin suflet.

Dar ce, oare? Iubirea de plăcere care ne biruiește pe noi, abătându-ne, ne abate atât de mult, și schimbându-ne, atât de mult ne schimbă, încât ne pleacă la pământ, la trup, la sânge și de aici ne înstrăinează pe noi de Dumnezeul Cel Bun. Nu ați auzit ce a pățimit bietul Evprepian? Căci tocmai ni s-a vestit nouă că a murit, vai de ticăloșia mea!, nu cu o moarte vremelnică, ci cu o moarte veșnică, încurcat cu Eva și din pricina ei zdrobindu-și viața. O, ce a pățit nenorocitul! Știți cum strălucea mai înainte deasupra capului lui dreaptii credințe și a destoiniciei. Nu a fost oare întemnițat oarecând împreună cu mine pentru mărturisire? Nu a fost înaintat la treapta de iconom în Mănăstirea Sakkoudion? Nu s-a dezbrăcat pentru lupte și în mărturisire de acum, fiind biciuit de două ori și răbdând cu tărie? Apoi ce-a pățimit? Având, ca iconom, punga mănăstirii și cele puse în ea, atras fiind de aur și biruit de iubirea de argint, precum Iuda, L-a trădat, vai mie!, pe Hristos. Și acesta, pe de o parte, dezbrăcându-se de făgăduința fecioriei, pe de altă parte, cumpărând precum Ghiezi (II Regi 5,20-27) câmpuri și vii, boi și oi, a moștenit nu numai lepra aceleuia, ci, precum cred, a pățimit ceva și mai cumplit. Vedeți, frații mei, ce a lucrat iubirea de argint? Să fugim de patima aceasta, vă rog, ca de un atelier al

trădării. Vezi ce a săvârșit necredința! Să fugim de acest întuneric, ca unul care ne rupe de unirea cu Stăpânul. Să fugim de orice altă patimă care împresoară bietul suflet. Mă refer la mânia, pizmă, furie, iubire de sine, voie proprie, viețuire de sine. Fugiți de însingurarea cea din voia proprie, ca să scăpați de blestemul rostit de Domnul: *Vai de cel singur, că dacă va cădea nu are cine să-l ridice* (Eccl. 4,10). Ceea ce a pățimit și cel despre care vorbim acum. Căci dacă ar fi fost cineva cu el, chiar dacă ar fi căzut, s-ar fi putut iarăși ridica prin ajutorul celui împreună cu el și iarăși și-ar fi plâns păcatul. Dar fiindcă nu a avut, a pierit nenorocitul, ducându-se la locul său. Vrednică de a plâns și de durere, fraților, este această nefericită întâmplare. Plină de frică și cutremur pildă. *Cel ce stă să ia aminte să nu cadă* (I Cor. 10,12). Cel ce bine călătorește să ia seama să nu se împiedice, gândindu-se la piedica pe care a avut-o cel ce mai înainte de el bine călătorea. Poate cineva credea că mai degrabă va cădea un înger decât fratele acela. Și totuși, picotind, a căzut. Pricina: iubirea de argint.

Nu v-aș vorbi despre iubirea de argint, însă acum, din pricina prigoanei, când fiecare dintre voi este silit să stea în altă part și să se îngrijească de merindele vieții, riscați să cădeți în amăgirea iubirii de argint, dacă nu luați aminte. De aceea unii nici nu vi să aibă tovarășie, pentru a fi mai bogați. De aceea unii nici nu îmbrățișează iubirea frățească, pentru faptul că au patimile tovarăși. De aceea nici picioarele n-au odihnă, ci aleargă precum cățelușii ici-colo, mai cu seamă dacă au prilejul să-și însușească argint de la drept-credincioși. Pentru aceea, unii, robi patimilor fiind ei înșiși, și-au agonisit robi, pierzând stăpânească vrednicie. Alții adună spre folosire lucruri mai presus de nevoie, făcându-se vânzători și târgoveți de câștiguri negustorești.

Vedeți, fraților, judecata lui Dumnezeu. Vedeți marele ochi al lui Dumnezeu care neadormit vă privește pe voi, ochi de care nimeni nu va scăpa lucrând ceva în ascunsul inimii. Darmite lucrând ceva după omul cel din afară! Vedeți osânda morții (II Cor. 1,9), că și acum doi frați ai noștri au murit, Milis și Varnava, și alții mai înainte acestora, și unul câte unul ne mutăm dincolo. Să nu-l apuce moartea pe cineva nepregătit, vă rog, nici

nedesăvârșit. Nu este puțin lucru căderea pierzătoare de la Dumnezeu, căderea din Împărăția cerurilor. Judecată și răsplătire veșnică, pe care nici un trup nu o va putea suferi, nici măcar să și-o închipuie, precum să mai ajungă la cercarea ei. Dar vom ajunge acolo, dacă nu vom face cele bineplăcute lui Dumnezeu. Dar pentru ca noi, smeriții, să putem scăpa de *urgia ce va să vie peste fiii neascultării* (Ef. 5,6), să împlinim, vă rog, cele poruncite, să-L slujim adică pe Dumnezeu încă de pe acum, și în măsura în care cineva simte că are nevoie, să se curețe pe sine, să-și primenească sufletul în voia lui Dumnezeu. *Căci aproape este de toți cei ce-L cheamă pe El* (Ps. 144,18) și în fiecare zi așteaptă pocăința noastră, în fiecare zi ridică păcatele noastre și mereu îndemnându-ne, ne îndeamnă să alegem noi viața veșnică, pe care să fim învredniciți să o dobândim în Însuși Hristos, Domnul nostru, Căruie fie slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Sursa: *Sf. Teodor Studitul, Catehezele mici*, Iași: Editura Doxologia, 2018, p. 67-71.